

Akademická obec a akademici

(poznámky k tématu semináře)

M. Malý

Akademický pracovník – zákonná ustanovení

- § 3 Akademická obec vysoké školy
- Akademičtí pracovníci a studenti vysoké školy tvoří akademickou obec vysoké školy.
- §70 odst. (1) Akademickými pracovníky jsou ti profesoři, docenti, mimořádní profesoři, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci, kteří jsou zaměstnanci vysoké školy vykonávajícími v pracovním poměru podle sjednaného druhu práce jak pedagogickou, tak tvůrčí činnost. Akademičtí pracovníci jsou povinni dbát dobrého jména vysoké školy.
- §77 odst. (1) Pracovní místa akademických pracovníků na veřejné vysoké škole se obsazují na základě výběrového řízení...
- §25 odst (3) Akademickou obec fakulty tvoří akademičtí pracovníci působící na této fakultě a studenti zapsaní na této fakultě.

Tituly: akademické tituly, akademicko-vědecké tituly a vědecké hodnosti, vědecko-pedagogické tituly

Akademický pracovník na vysoké škole

Členství v akademické obci - podíl na samosprávě a (pracovně) pedagogická a tvůrčí činnost, ale i činnosti podpůrné (organizační administrativní).

Dispozice: vzdělání, přiměřená praxe, zkušenost ze zahraničí, habilitace

Univerzity a výzkumné univerzity – výzkum základní a aplikovaný, podíl na vnitřní a vnější finanční politice (odborné zaměření profesorů a laboratoří)

Motivace – i finanční podíl na rozvoji disciplín (zejména prostřednictvím publikování článků a knih, prezentací výsledků výzkumu apod.) a externí podpory.

Akademický pracovník na vysoké škole

Výzkumná činnost jako předpoklad (i prestiž) pro výuku, zejména v postgraduálních programech

Vnější prostředí (zájem o výsledky, financování), ale i riziko střetu zájmů mezi akademickou svobodou bádání a šíření poznatků (spor o vlastnictví, utajování).

O přiměřenosti služeb soukromým společnostem je tradiční diskuse (po první světové válce se touto otázkou zabírají americké univerzity)

Role (a odpovědnost) akademického pracovníka

Roles and Responsibilities - Teaching Role, Research Role, Service Role

Nácvik hodinového divadelního představení nebo příprava jednání v soudní síni trvá měsíce, tak i práce v zákulisí akademických institucí daleko přesahuje to, co se pak děje v přední části posluchárny.

Rozmanitost činností: připravit studijní programy - učební osnovy, ..., zajistit kvalitu výuky, ..., ověřit znalosti a dovednosti studentů

Zvolit cíle výzkumu - připravit návrh výzkumných programů, zajistit laboratorní zázemí, zpracovat výsledky a jejich využití (publikace). A další...

Skupiny akademických pracovníků

- Vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti
- § 4 Akademické svobody a akademická práva
- Na vysoké škole se zaručují tyto akademické svobody a tato akademická práva:
  - a) svoboda vědy, výzkumu a umělecké tvorby a zveřejňování jejich výsledků,
  - b) svoboda výuky spočívající především v její otevřenosti různým vědeckým názorům, vědeckým a výzkumným metodám a uměleckým směrům,
  - c) právo učit se zahrnující svobodnou volbu zaměření studia v rámci studijních programů a svobodu vyjadřovat vlastní názory ve výuce,
  - d) právo členů akademické obce volit zastupitelské akademické orgány,
  - e) právo používat akademické insignie a konat akademické obřady.

Skupiny akademických pracovníků

A1 (asistent., lektor)	vzdělání vysokoškolské
A2 (odborný asistent)	vzdělání vysokoškolské, titul Ph.D., CSc.,
A3 docent	habilitace
A4 profesor	jmenování - jmenovací řízení

§73 odst. (1) Profesorem pro určitý obor jmenuje prezident republiky toho, kdo byl na jmenování profesorem navržen vědeckou nebo uměleckou radou vysoké školy v souladu s § 74.

§72 odst. (1) V habilitačním řízení se ověřuje vědecká nebo umělecká kvalifikace uchazeče, a to zejména na základě habilitační práce a její obhajoby a dalších vědeckých, odborných nebo uměleckých prací, a jeho pedagogická způsobilost na základě hodnocení habilitační přednášky a předcházející pedagogické praxe.

§72 odst. (3) Habilitační prací se rozumí:

- a) písemná práce, která přináší nové vědecké poznatky, nebo
- b) soubor uveřejněných vědeckých prací nebo inženýrských prací doplněný komentářem, nebo
- c) tiskem vydaná monografie, která přináší nové vědecké poznatky, nebo
- d) umělecké dílo nebo umělecký výkon nebo jejich soubor, kterým je například vynikající veřejná umělecká činnost.

Kvalifikační kritéria

(orientační pro habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem)

<u>Posuzovaná aktivita</u>	<u>váha aktivity</u>	<u>hab.</u>	<u>prof.</u>
1. Prestižní vědecké publikace a realizace		22	18
2. Kladné ohlasy		8	12
3. Pedagogická činnost		17	15
4. Vědecká výchova, vedení týmů		8	10
5. Tvůrčí aktivity		25	28
6. Uznání vědeckou komunitou		20	17

Uvedený příklad metodiky ukazuje na rozdělení posuzovaných činností soustředěných do skupin, jež mají být jako celek důležitým ukazatelem pro (bodové) hodnocení uchazeče. Některé univerzity ve svých metodikách vyžadují podrobnější rozbor – tedy více kritériální podrobnější posuzování – a vedle skupin činností jsou vyžadovány i jednotlivé činnosti jako podmínka nutná, resp. jejich výsledek. Jiné posuzují součet bodů za všechny skupiny a tolerují záporné bodové odchylky oproti požadavku v některé ze skupin při kompenzaci bodového deficitu.

Mzdové tarify pro skupinu akademických pracovníků

§77 odst. (1) Pracovní místa akademických pracovníků na veřejné vysoké škole se obsazují na základě výběrového řízení...

<u>Třída mzdy</u>	<u>uni1</u>	<u>uni2</u>	<u>uni3</u>
A1 asistent, lektor	19 800 - 21 110	18 500 – 25 000	18 100 – 24 000
A2 odborný asistent	22 330 – 24 250	22 500 – 30 000	19 900 – 40 000
A3 docent	25 800 – 28 340	27 000 – 36 000	22 000 – 50 000
A4 profesor	29 650 – 33 120	32 000 – 43 000	24 100 – 60 000

Mzdový tarif podle vnitřního předpisu. Tři uvedené příklady (uni1, uni2 a uni3) ukazují na rozdílné užití nástroje tarifní mzdy. Zatímco tarif uni1 se opírá jednak o kvalifikaci, ale parametrem je i délka praxe, tarify uni2 a uni3 na délce praxe přímo nezávisí. Příklad uni3 ukazuje velmi liberální přístup a staví akademického pracovníka do role zaměstnance na vedoucím velmi závislým – široké rozpětí pro stanovení tarifu.

Kvalifikace k výkonu určité pracovní činnosti na vysoké škole

Jmenování profesorů: Současné vers. prvorepublikové

Akt jmenování jako správní akt k nabytí kvalifikace a tedy patrný vliv státu v rozhodování (po verdiktu vědecké rady).

Dříve služební poměr – pracovní místo a samostatný zákon z 13. února 1919, o služebním poměru učitelů vysokoškolských

„Profesoři vysokých škol jmenováni jsou presidentem republiky k návrhu většiny sboru profesorského definitivně a na doživotí“

Nezávislost akademických pracovníků

Akademické svobody se tradují už od 12. století, přesto současné postavení docentů a profesorů coby zaměstnanců – na rozdíl od prvorepublikových zaměstnanců státu s respektem a vysokou mírou svobody garantovanou státem – podřízených vedoucím s kvalifikací mnohdy nižší, brání plnění poslání a rozvoji vědních oborů.

Akademická obec – studenti, Rakousko 2009

